

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 29 kwietnia 2014 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi oddalił powództwo S. Z. (1) o przywrócenie do pracy wniesione przeciwko Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w W. i zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Rejonowy ustalił, że powód S. Z. (1) był zatrudniony w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na stanowisku dyrektora Oddziału (...) w Ł.. Pismem z dnia 18 marca 2013 r., doręczonym powodowi w tym samym dniu, pozwana rozwiązała z powodem umowę o pracę zawartą w dniu 1 grudnia 1991 r. bez zachowania okresu wypowiedzenia z powodu przekroczenia uprawnień, polegającego na wypowiedzeniu przez niego w dniu 5 października 2012 r. umowy nr (...) z dnia 31 sierpnia 2009 r. dotyczącej najmu powierzchni biurowej przy ul. (...) w Ł. na potrzeby oddziału regionalnego ze skutkiem na dzień 31 marca 2013 r., bez zgody Prezesa Kasy i bez stosowanego umocowania, co stanowiło zagrożenie dla interesów pracodawcy. Jako podstawę prawną wymienionego oświadczenia pozwana podała art. 52 § 1 pkt 1 k.p.

Sąd pierwszej instancji ustalił ponadto, że rozwiązanie łączącej strony umowy o pracę poprzedzały następujące okoliczności. W dniu 26 listopada 2008 r. Prezes KRUS udzielił powodowi upoważnienia, między innymi, do składania w imieniu Prezesa KRUS oświadczeń woli w zakresie praw i zobowiązań finansowych, a w szczególności do podpisywania umów, aneksów do umów oraz innych dokumentów z zakresu działania Oddziału (...) KRUS w Ł.. W dniu 31 sierpnia 2009 r. powód, działając w imieniu OR KRUS w Ł., zawarł z firmą (...) umowę najmu obiektu położonego przy ul. (...) na siedzibę oddziału. Aneksiem dnia 29 kwietnia 2011 r. postanowiono, że okres wypowiedzenia umowy będzie wynosił 6 miesięcy.

W drugiej połowie 2012 r. powód zintensyfikował działania mające na celu pozyskanie siedziby dla potrzeb oddziału KRUS w Ł., uznając, że najem lokalu jest rozwiązaniem przejściowym. Ponadto, dotychczas zajmowane lokale, z przyczyn technicznych, w dobie informatyzacji nie zapewniały prawidłowego funkcjonowania oddziału. O swoich działaniach powód informował Prezesa KRUS A. B.. Prezes zapewniał powoda, że w planie finansowym na 2012 r. są zabezpieczone środki na zakup siedziby dla oddziału KRUS w Ł. i polecił pozyskać nowy lokal. Z ramienia Prezesa KRUS do Ł. przyjechała delegacja z W. i wizytowała budynek położony w Ł., przy ul. (...). Prezes KRUS przyznał środki na wykonanie operatu szacunkowego tej nieruchomości. Pod koniec 2012 r. Prezes KRUS przebywał na zwolnieniu lekarskim i nikt nie chciał podjąć decyzji odnośnie do kupna nieruchomości pod jego nieobecność.

Pismem z dnia 5 października 2012 r. powód wypowiedział umowę najmu lokalu zajmowanego przez Oddział (...) w Ł. i wniósł o skrócenie okresu wypowiedzenia do 3 miesięcy. Prezes (...) M. S. nie wyraził jednak zgody na skrócenie okresu wypowiedzenia, informując, że umowa najmu „wygaśnie” w dniu 31 marca 2013 r. W dniu 31 grudnia 2012 r. powód został wezwany do Prezesa KRUS A. B. i poinformowany przez niego, że środki na zakup nie przepadną w nowym roku. Powód nie powiadomił prezesa, że wypowiedział najem.

W dniu 12 marca 2013 r. odbyło się spotkanie w sprawie rozwoju OR KRUS w Ł. z udziałem, między innymi, powoda oraz z-cy Prezesa KRUS D. Z.. Na tym spotkaniu powód poinformował przełożonego o wypowiedzeniu najmu obiektu przy ul. (...) w Ł., o braku technicznej możliwości zabezpieczenia pracy w tym lokalu i zaproponował wynajęcie obiektu przy ul. (...) w Ł.. Powód poinformował też, że w sprawach wynajmu dyrektor OR nie dysponuje pełnomocnictwem do podejmowania indywidualnych działań.

Pismem z dnia 26 marca 2013 r. p. o. dyrektora OR KRUS w Ł. A. S. zwrócił się z prośbą do (...) o przedłużenie najmu do dnia 30 czerwca 2013 r., na co w dniu 29 marca 2013 r. uzyskał zgodę. W dniu 22 lipca 2013 r. zarząd (...) złożył zaś oświadczenie, że udzieli zgody na przesunięcie terminu rozwiązania umowy najmu bez konieczności opuszczania zajmowanych pomieszczeń aż do momentu przygotowania nowej siedziby. Ze strony wynajmującego nie było żadnych zastrzeżeń co do ewentualnego przedłużenia umowy na dotychczasowych, niezmiennych warunkach.

Sąd Rejonowy ustalił również, że powód ukończył 62 lata i znajduje się w okresie chronionym przed wypowiedzeniem umowy o pracę. Po odejściu powoda sytuacja lokalowa oddziału została rozwiązana w ten sposób, że zrezygnowano z najmu lokalu przy ul. (...) w Ł. (o powierzchni 850 m²). Część pracowników została przeniesiona do placówek terenowych, gdzie były puste powierzchnie biurowe. W budynku przy ul. (...), gdzie dotychczas wynajmowano 2 piętra, wynajęto dodatkowo jeszcze jedno i obecnie oddział w Ł. zajmuje powierzchnię 350 m² w budynku przy ul. (...) w Ł.. Zbędne okazało się więc kupno bądź najem dodatkowego budynku.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał powództwo za nieuzasadnione, prezentując następujące rozważania prawne.

Sąd pierwszej instancji zauważył, że powód powołał się w celu legitymizacji swoich działań na pełnomocnictwo z dnia 26 listopada 2008 r. Sąd Rejonowy przypomniał w związku z tym, że stosunkiem podstawowym stanowiącym podstawę pełnomocnictwa z dnia 26 listopada 2008 r. był łączący strony stosunek pracy regulowany umownie oraz obowiązującymi u pozwanego aktami prawnymi: Regulaminem Organizacyjnym Oddziału (...) Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Ł. oraz zarządzeniem Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 13 sierpnia 2008 r. w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (Dz.Urz. (...) z dnia 30 grudnia 2009 r.). Zgodnie z § 6 ust. 1 tego zarządzenia, prezes zatwierdza kierunki i plany działania Kasy oraz nadzoruje całokształt zadań realizowanych przez Kasę. Nabycie nieruchomości na siedzibę oddziału KRUS należało do wyłącznej kompetencji Prezesa KRUS. Do wypowiedzenia najmu potrzebna była zgoda (bądź upoważnienie) Prezesa KRUS A. B.. Wewnętrzne regulaminy czy też zakres czynności powoda nie regulują jej formy. Dlatego należało przyjąć, że mogła być udzielona ustnie, choćby przez fakty konkludentne. Brak pisemnego pełnomocnictwa do wypowiedzenia najmu był bowiem okolicznością niewystarczającą do przyjęcia zasadności wskazanej przyczyny rozwiązania umowy o pracę. Należało zatem ustalić, czy pozwany wyraził zgodę na wypowiedzenie przez powoda umowy najmu nieruchomości położonej przy ul. (...) w Ł. bądź upoważnił go do dokonania tej czynności w sposób dorozumiany.

Zdaniem Sądu Rejonowego, okoliczności faktyczne tej sprawy nie pozwalały na przyjęcie, że zgoda na dokonanie takiej czynności została udzielona. W szczególności nie została bowiem podjęta decyzja o zakupie nieruchomości położonej w Ł. przy ul. (...), nie przeprowadzono nawet negocjacji cenowych. Powód nigdy nie otrzymał też od A. B. polecenia wypowiedzenia najmu ani zapewnienia, że nieruchomość przy ul. (...) zostanie zakupiona. W pozwie powód przyznał z kolei, że pod koniec 2012 r. Prezes KRUS A. B. zmienił decyzję w sprawie nabycia nieruchomości położonej w Ł. przy ul. (...). Pomimo tego powód nie zabezpieczył siedziby OR KRUS w Ł. przez zawarcie pisemnego przyrzeczenia najmu na dalszy okres. Wprawdzie powód uzyskał zapewnienie (ustne) najmu od właścicieli budynku przy ul. (...) w Ł., jednakże decyzji w tym przedmiocie nie podjął Prezes KRUS A. B.. Okoliczność, że według oceny powoda najem tej nieruchomości był korzystny dla firmy, nie miała natomiast żadnego znaczenia. Decyzja w tej sprawie należała bowiem do prezesa Kasy i bezprawne było wymuszanie jej podjęcia przez fakty dokonane - wypowiedzenie najmu doczasowemu wynajmującemu w dniu 5 października 2012 r. Za niewystarczające Sąd Rejonowy uznał również ustne uzgodnienie powoda z właścicielem budynku przy ul. (...) M. S., że najem może zostać przedłużony. Wprawdzie powód złożył oświadczenie zarządu firmy (...) odnośnie do możliwości przedłużenia najmu, ale zostało ono złożone dopiero w dniu 22 lipca 2013 r., a zatem już „po upływie okresu wypowiedzenia. O takie oświadczenie powód winien postarać w trakcie okresu wypowiedzenia”.

Podsumowując ten wątek rozważań, Sąd pierwszej instancji uznał, że powód mógł dokonać wypowiedzenia najmu dopiero po podjęciu przez Prezesa KRUS A. B. decyzji w sprawie kupna bądź najmu nieruchomości położonej w Ł. przy ul. (...). Dokonane ustalenia faktyczne nie pozwalały zaś na przyjęcie, że decyzja taka została podjęta. Termin zakończenia najmu upływał w dniu 31 marca 2013 r., a do dnia 18 marca 2013 r. powód nie dokonał żadnych czynności mających na celu zabezpieczenie dla oddziału dotychczasowego lokalu.

Skoro z końcem roku 2012 r. stało się jasne, że prezes A. B. nie jest zainteresowany kupnem zaproponowanej przez powoda nieruchomości, powód powinien negocjować z dotychczasowym wynajmującym i na piśmie, za jego

zgoda, cofnąć wypowiedzenie najmu. Niedokonanie tych czynności świadczyło, w ocenie Sądu Rejonowego, o chęci wywierania przez powoda presji na Prezesa KRUS co do podjęcia decyzji lokalowych dotyczących oddziału (w kształcie forsowanym przez powoda). Nie bez znaczenia pozostawała także okoliczność, że po odejściu powoda problemy lokalowe oddziału zostały rozwiązane w prostszy i tańszy sposób.

Zdaniem Sądu Rejonowego, ciężar zawinienia powoda był znaczny. Nawet gdyby jednak przyjąć inaczej, to jedno nie ulegało wątpliwości - okoliczności następujące po wypowiedzeniu najmu w dniu 5 października 2012 r. (brak pisemnego cofnięcia wypowiedzenia, niepowiadomienie o wypowiedzeniu Prezesa KRUS) wykluczały możliwość dalszego zatrudnienia powoda na stanowisku dyrektora oddziału, bowiem w wyniku jego działań doszło do zagrożenia, że oddział za kilkanaście dni pozostanie bez siedziby. Dopiero następca powoda wynegocjował na piśmie przedłużenie najmu o kolejne trzy miesiące. W dacie „wypowiedzenia” powód znajdował się w okresie chronionym, niemożliwe było zatem zasądzenie na jego rzecz odszkodowania w miejsce przywrócenia do pracy.

Apelację od powyższego orzeczenia w całości wniósł powód.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie przepisów prawa procesowego mających istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia tj.

a/ art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nie wyjaśnienie w treści pisemnych motywów zaskarżonego wyroku, jakie fakty Sąd uznał za udowodnione, którym dowodom odmówił wiarygodności, jak również poprzez brak wyjaśnienia przyjętej przez Sąd podstawy prawnej zaskarżonego wyroku z przytoczeniem przepisów prawa

b/ art. 240 k.p.c. w zw. z 217 § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i niewydanie postanowień w przedmiocie oddalenia lub uwzględnienia wniosków dowodowych zgłoszonych przez stronę powodową w toku postępowania oraz w pozwie

c/ art. 232 k.p.c. w zw. z art. 207 § 6 k.p.c. poprzez oparcie treści rozstrzygnięcia I m.in. na zapisach zawartych w dokumencie prywatnym w postaci protokołu z dnia 12 marca 2013r. ze spotkania w Centrali KRUS w W., a dotyczącego problemów Oddziału (...) KRUS w Ł., który to dowód z dokumentu Sąd ; na terminie rozprawy w dniu 21 listopada 2013r. uznał za sprekludowany, a następnie postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 15 kwietnia 2014 r., dopuścił z urzędu dowód z wyżej wskazanego dokumentu prywatnego przy jednoczesnym pominięciu treści art. 253 k.p.c. wobec okoliczności, iż powód zaprzeczył treści dokumentu prywatnego w postaci protokołu z dnia 12 marca 2013r. dotyczącego ustaleń ze spotkania w sprawie rozwoju Oddziału (...) KRUS w Ł. - w zakresie, jakoby powód miał oświadczyć w trakcie posiedzenia, iż nie posiadał umocowania do rozwiązania umowy najmu lokalu położonego w Ł. przy ulicy (...)

d/ art. 233 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny materiału dowodowego:

- w zakresie prawidłowej wykładni pełnomocnictwa (upoważnienia) z dnia 26 listopada 2008 r. udzielonego przez Prezesa KRUS powodowi, a tym samym błędne przyjęcie, iż w/w upoważnienie nie pozwalało powodowi na wypowiedzenie umowy najmu lokalu przy ulicy (...) w Ł., a przyjęcie, iż powód winien dysponować pełnomocnictwem szczególnym Prezesa KRUS, ewentualnie zgodą wyrażoną w sposób dorozumiany

- poprzez przyjęcie, iż kwestia zasadności i opłacalności najmu poszczególnych obiektów przeznaczonych na biura Oddziału (...) KRUS, jak również data wypowiedzenia umowy najmu przez powoda nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia v niniejszej sprawie, a tym samym pominięcie okoliczności, iż powód, jako urzędnik państwowy ponosił odpowiedzialność na gruncie ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz.U. z 2005. Nr 14, poz. 114.. ze zm.)

- poprzez błędne przyjęcie, iż zastosowane - po dacie rozwiązania z powodem umowy o pracę - rozwiązanie problemów lokalowych było możliwe w okresie pełnienia przez powoda funkcji Dyrektora Oddziału KRUS

- w zakresie przyjętej przez Sąd okoliczności, iż powód wywierał na Prezesa KRUS presję co do zakupu nieruchomości położonej w Ł. przy ulicy (...) w sytuacji gdy z przepisów prawa jednoznacznie wynika, iż jedyną osobą uprawnioną do zakupu nieruchomości jest Prezes KRUS

e/ art. 217 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c poprzez niedopuszczenie jako dowodów w sprawie:

- dowodów z dokumentów na okoliczność gwarancji jakie posiadał powód w zakresie zapewnienia Oddziałowi Regionalnemu KRUS w Ł. pomieszczeń biurowych po dacie rozwiązania umowy najmu lokalu położonego w Ł. przy ul. (...), jak również dowodów z dokumentów - dotyczących wysokości czynszów, opłat za energię i innych dokumentów, na okoliczność zasadności i opłacalności najmu poszczególnych obiektów przeznaczonych na pomieszczenia biurowe Oddziału (...) KRUS w Ł. oraz dowodu zeznań świadków Z. W. i M. W. na okoliczność prowadzonych negocjacji w sprawie wynajmu nieruchomości położonej w Ł. przy ulicy (...)

- art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c poprzez przyjęcie, iż ciężar udowodnienia faktów (potwierdzających ciężkie naruszenie obowiązków przez pracownika oraz winy (umyślnej (ewentualnie rażącego niedbalstwa) powoda, spoczywa na stronie powodowej.

2. naruszenie przepisów prawa materialnego tj.

a/ art. 52 § 1 pkt. 1 k.p. poprzez błędne przyjęcie, iż powód swoim zachowaniem dopuścił się ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych, a tym samym przyjęcie, iż pozwany był uprawniony do rozwiązania z powodem umowę o pracę bez wypowiedzenia

b/ art. 52 § 1 pkt. 2 k.p. poprzez błędne wskazanie w treści uzasadnienia w/w przepisu, który stanowi o rozwiązaniu przez pracodawcę umowy o pracę w sytuacji popełnienia przez pracownika w czasie trwania umowy o pracę przestępstwa

c/ 30 § 4 k.p. poprzez błędne przyjęcie, iż treść wypowiedzenia z dnia 18 marca 2013 r. spełnia wymogi formalne wskazane w w/w artykule, pomimo iż wypowiedzenie nie wskazuje na czym polegało zagrożenie dla interesów pracodawcy, jak również na czym miało polegać działanie powoda bez stosownego umocowania, a tym samym nie posiada uzasadnienia

d/ art. 98 k.c. poprzez błędne przyjęcie, iż z treści pełnomocnictwa (upoważnienia) Prezesa KRUS z dnia 26 listopada 2008 r. nie wynikało umocowanie powoda S. Z. do wypowiedzenia umowy najmu nieruchomości położonej przy ulicy (...) w Ł..

Ponadto, powołując się na fakt, iż strona powodowa w postępowaniu przez Sądem I instancji nie mogła powołać określonych faktów i zgłosić wniosków dowodowych, a wiedzę o istnieniu dowodów, jak i przywołanych okolicznościach powzięła po dacie wydania wyroku przez Sąd I instancji apelujący wniósł o dopuszczenie dowodów:

a/ z zeznań świadka M. ul. 1 sierpnia 24 m.55, (...)-(...) W. na okoliczność wiedzy świadka co daty w której pozwany - pracodawca powziął wiadomość o rozwiązaniu przez powoda umowy najmu nieruchomości położonej w Ł. przy ulicy (...), a tym samym na okoliczność, iż od daty uzyskania przez pracodawcę wiedzy o okoliczności uzasadniającej rozwiązanie umowy upłynął ustawowy termin ponad 1 miesiąca. [powód przypadkowo nawiązał kontakt z w/w świadkiem po dacie wydania wyroku przez Sąd I instancji)

b/ z uzupełniającego przesłuchania powoda na okoliczność, iż powód w trakcie kontroli, która odbywała się w (...) Oddziale KRUS w dniach od 23 stycznia 2013r. do 25 stycznia 2013 r. przekazywał kontrolującemu pracownikom Centrali KRUS w W. dokumenty dotyczące zarówno wynajmu pomieszczeń, jak również dokument w postaci wypowiedzenia umowy najmu pomieszczeń przy ulicy Bąkowej w Ł. z dnia 5 października 2012r. oraz na okoliczność, iż dokument rozwiązania umowy najmu został przedstawiony pracodawcy.

c/ dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach Prokuratury Rejonowej Ł. o sygn. akt 2 Ds. 1038/ 13 na okoliczność, iż działanie powoda nie było działaniem z winy umyślnej ani rażącym niedbalstwem (według wiedzy powoda postanowienie Sądu utrzymujące w mocy postanowienie Prokuratury Rejonowej Ł. o odmowie wszczęcia postępowania z zawiadomienia Prezesa KRUS o możliwości popełnienia przez powoda przestępstwa zapadało po dacie wyroku Sądu I Instancji). Po dołączeniu akt sprawy o w/w sygnaturze strona powodowa wskaże karty na których znajdując się dowody z dokumentów o których dopuszczenie wniosła.

W granicach tak określonych zarzutów apelacyjnych strona wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji. Zgłoszony został także wniosek o zasądzenie na rzecz strony powodowej od strony pozwanej kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Pozwana Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wniosła o oddalenie apelacji na koszt strony przeciwnej.

Sąd Okręgowy w Łodzi VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 1 grudnia 2014 r. oddalił apelację wniesioną przez powoda od wyroku Sądu pierwszej instancji i orzekł o kosztach procesu.

W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd pierwszej instancji wydał trafne orzeczenie, znajdujące oparcie, zarówno w zebranych w sprawie materiale dowodowym, jak i obowiązujących przepisach prawa.

Sąd Okręgowy ocenił zasadność apelacji z pominięciem - na podstawie art. 381 k.p.c. - zgłoszonego przez stronę powodową w postępowaniu drugoinstancyjnym wniosku o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka M. na okoliczność wiedzy świadka co do daty, w której pozwana powzięła wiadomość o rozwiązaniu przez powoda umowy najmu nieruchomości położonej w Ł. przy ulicy (...), a tym samym na okoliczność, iż od daty uzyskania przez pracodawcę wiedzy o okoliczności uzasadniającej rozwiązanie umowy upłynął ustawowy termin jednego miesiąca. Sąd drugiej instancji uznał bowiem, że powód miał nieograniczoną możliwość podnoszenia kwestii istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy na etapie postępowania rozpoznawczego. Niezależnie od własnej aktywności procesowej zgłaszał twierdzenia i zarzuty przez zawodowego pełnomocnika, który także dowodził istnienia okoliczności objętych sporem. Tymczasem, zarzut naruszenia terminu jednego miesiąca, o którym mowa w art. 52 § 2 k.p., nie został zgłoszony w postępowaniu pierwszoinstancyjnym. Okoliczność dotycząca określenia daty uzyskania przez pracodawcę wiedzy uzasadniającej rozwiązanie umowy o pracę nie stała się więc - wskutek zaniechania strony obecnie kwestionującej wyrok - okolicznością objętą sporem, mimo że to ją obciążał ciężar podniesienia i dowodzenia tej okoliczności. Skoro zaś powód, uzasadniając wniosek o uzupełniające przesłuchanie strony, podniósł, że w trakcie kontroli przeprowadzonej w (...) oddziale KRUS w dniach od 23 stycznia 2013 r. do 25 stycznia 2013 r. przekazywał kontrolującym pracownikom Centrali KRUS dokumenty dotyczące, zarówno wynajmu pomieszczeń, jak również dokument z dnia 5 października 2012 r. w postaci wypowiedzenia umowy najmu pomieszczeń położonych w Ł. przy ulicy (...), a dokument rozwiązania umowy najmu został przedstawiony pracodawcy, to najwyraźniej od czasu tej kontroli musiał mieć świadomość powzięcia przez pracodawcę już w styczniu 2013 r. wiedzy o okoliczności uzasadniającej rozwiązanie umowy. Mimo to nie zgłosił wcześniej stosownego zarzutu ani dowodów na uzasadnienie tych twierdzeń.

Zdaniem Sądu drugiej instancji, podobnie należało odnieść się do zgłoszonego w postępowaniu apelacyjnym wniosku o dopuszczenie dowodu z uzupełniającego przesłuchania strony, która była już „dowodowo przesłuchana” w postępowaniu rozpoznawczym. Nie zasługiwał też - jako nieskonkretyzowany - wniosek o dopuszczenie dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach Prokuratury Rejonowej Ł. o sygn. akt 2 Ds. 1038/ 13 na okoliczność, iż „działanie powoda nie było działaniem z winy umyślnej ani rażącym niedbalstwem”.

Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że wypowiedzenie umowy najmu dokonane przez powoda, nawet za zgodą Prezesa KRUS i w granicach umocowania, uzasadniałoby rozwiązanie stosunku pracy bez wypowiedzenia z winy pracownika, z uwagi na zagrożenie interesów pracodawcy. Apelacja eksponowała szerokie uprawnienia dyrektora Oddziału (...) KRUS w Ł., a w ich ramach jego samodzielność w podejmowaniu decyzji, także w zakresie spraw

lokalowych. Przyjęcie koncepcji tej samodzielności powoda musiało więc prowadzić do wniosku, że nawet za zgodą Prezesa KRUS nie mógł on wypowiedzieć umowy najmu, w sytuacji gdy nie zabezpieczył lokalowych warunków prowadzenia przez kierowany oddział działalności w okresie bezpośrednio po rozwiązaniu tej umowy. Innymi słowy, bez uprzedniego zagwarantowania (i to w ciągłości) innej powierzchni biurowej, wypowiedzenie umowy najmu przez powoda było niedopuszczalne, niezależnie od tego czy zgoda Prezesa KRUS była wymagana i faktycznie wyrażona. W toku postępowania rozpoznawczego powód nie wykazał, by na okres przypadający po dniu 31 marca 2012 r. była zawarta przez oddział regionalny umowa nabycia własności lub najmu nieruchomości, która zapewniałaby powierzchnię biurową dla tego oddziału. Brak takiej umowy zapewniającej oddziałowi możliwość realizacji zadań po upływie okresu wypowiedzenia umowy najmu powierzchni biurowej przy ul. (...) - dokonanego nawet w granicach umocowania i za zgodą Prezesa KRUS - z uwagi na oczywiste w tych warunkach zagrożenie interesów pracodawcy uzasadniałby obrany przez pozwaną tryb rozwiązania stosunku pracy.

Sąd Okręgowy zgodził się natomiast z apelującym, że pełnomocnictwo z dnia 26 listopada 2008 r. upoważniało S. Z. (1) do składania przez niego w imieniu Prezesa KRUS oświadczeń woli w zakresie praw i zobowiązań finansowych, a w szczególności do podpisywania umów, aneksów do umów oraz innych dokumentów z zakresu działania Oddziału (...) KRUS w Ł.. Jako takie, pełnomocnictwo to dawało zatem powodowi podstawę do wypowiedzenia umowy najmu powierzchni biurowej przy ul. (...). Była to jednak podstawa wyłącznie formalna, to jest taka, która nie legitymizowała jeszcze do wypowiedzenia dotychczas obowiązującej umowy. Apelujący dla obrony swojego stanowiska powoływał się na unormowania zawarte w § 4 ust. 2, 6 i 16; § 5 ust. 16 w związku z § 20 ust. 1 Regulaminu Organizacyjnego Oddziału (...) KRUS w Ł. z września 2011 r, jak również na treść § 30 ust. 3 pkt 10 oraz § 5 ust. 16 w związku z § 20 ust. 1 Załącznika nr 1 do zarządzenia nr 134 Prezesa KRUS z dnia 13 sierpnia 2008 r. w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego KRUS. W ocenie skarżącego, prawidłowa wykładnia tych aktów prawnych wskazywała jednoznacznie na posiadanie przez powoda legitymacji do wypowiedzenia umowy najmu nieruchomości położonej w Ł. przy ulicy (...) w oparciu o treść upoważnienia z dnia 26 listopada 2008 r., którym dysponował powód w dacie tego wypowiedzenia.

Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że Sąd Rejonowy błędnie przywołał jako podstawę rozstrzygnięcia art. 52 § 1 pkt 2 k.p., gdyż strona pozwana rozwiązała umowę o pracę, powołując się na art. 52 § 1 pkt 1 k.p., stanowiący o ciężkim naruszeniu obowiązków pracowniczych. Tak określona podstawa prawna rozwiązania umowy o pracę nie była zaś między stronami sporna. Dlatego wskazanie przez Sąd niewłaściwej podstawy należało uznać wyłącznie za skutek błędu.

Ostatecznie, Sąd drugiej instancji uznał też, że pracodawca wskazał przyczynę bezzwłocznego rozwiązania umowy o pracę z powodem w sposób konkretny, który nie pozostawiał wątpliwości „co do jego sfery motywacyjnej”. Sąd Okręgowy zauważył w tym zakresie, że powołanie się w treści pisma rozwiązującego umowę na przepis art. 52 § 1 pkt 1 k.p. już samo przez się jest stwierdzeniem „ciężkiego naruszenia obowiązków pracowniczych”, o którym mowa w tym przepisie. Powód miał świadomość, że decyzja w sprawie zakupu obiektu należy do Prezesa KRUS. Wypowiedzenie przez powoda umowy najmu przed podjęciem decyzji o zakupie, która nie należała do jego kompetencji, w sposób oczywisty zagrażało interesowi pracodawcy przez niezapewnienie kontynuacji działania Oddziału (...) KRUS w Ł.. Ciężar zawinienia powoda był oczywisty i znaczny. Należało także podkreślić, że zachowanie powoda w czasie, gdy było już oczywiste, że Prezes KRUS nie rozważa możliwości zakupu zaproponowanej przez niego nieruchomości, także wskazywało na brak dbałości o dobro pracodawcy. Słusznie zauważył zaś Sąd Rejonowy, że w tym okresie powód nie dokonał żadnych czynności mających na celu zabezpieczenie dla oddziału dotychczasowego lokalu. Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu meriti, że powód winien wówczas negocjować z dotychczasowym wynajmującym i na piśmie, za jego zgodą, cofnąć wypowiedzenie umowy najmu. Takich czynności jednak nie podjął.

Powód S. Z. (1) wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 1 grudnia 2014 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, to jest:

a) 52 § 1 pkt 1 k.p., przez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, iż w niniejszej sprawie doszło do ciężkiego naruszenia przez S. Z. (1) podstawowych obowiązków pracowniczych, polegających na niezabezpieczeniu przez niego jako Dyrektora Oddziału (...) KRUS w Ł. warunków lokalowych oddziału KRUS w Ł., po wypowiedzeniu przez S. Z.

w dniu 5 października 2012 r. umowy nr (...) z dnia 31 sierpnia 2009 r. dotyczącej najmu powierzchni biurowej przy ul. (...) w Ł. na potrzeby Oddziału (...) KRUS w Ł. ze skutkiem na dzień 31 marca 2013 r.;

b) art. 30 § 4 k.p., przez uznanie, iż pomimo wskazania w treści pisma Prezesa KRUS z dnia 18 marca 2013 r. zatytułowanego „Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia”, dotyczącego rozwiązania ze S. Z. (1), bez zachowania okresu wypowiedzenia, umowy o pracę zawartej w dniu 1 grudnia 1991 r., przyczyny, dla której pracodawca rozwiązuje z pracownikiem umowę, tj. braku upoważnienia do wypowiedzenia przez powoda S. Z. w dniu 5 października 2012 r. umowy nr (...) z dnia 31.08.2009 r., a tym samym określenia przyczyn rozwiązania umowy o pracę przez pracodawcę w trybie art. 52 § 1 pkt. 1 k.p., Sąd drugiej instancji może orzec, iż była inna przyczyna rozwiązania umowy o pracę, którą było „niezabezpieczenie przez S. Z. (1), jako Dyrektora Oddziału (...) KRUS w Ł. warunków lokalowych” oddziału KRUS w Ł., po wypowiedzeniu przez S. Z. w dniu 5 października 2012 r. umowy nr (...) z dnia 31 sierpnia 2009 r., dotyczącej najmu powierzchni biurowej przy ul. (...) w Ł. na potrzeby Oddziału (...) KRUS w Ł. ze skutkiem na dzień 31 marca 2013 r.

Ponadto skarżący powołał się na naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy tj.:

a) art. 381 k.p.c., przez oddalenie wniosków dowodowych powoda zgłoszonych w apelacji o dopuszczenie następujących dowodów:

- z zeznań świadka M. na okoliczność wiedzy świadka co do daty, w której pozwany pracodawca powziął wiadomość o rozwiązaniu przez powoda umowy najmu powierzchni biurowych położonych w Ł. przy ulicy (...) (niestanowiących siedziby Oddziału KRUS w Ł.), a tym samym na okoliczność, iż od daty uzyskania przez pracodawcę wiedzy o okoliczności uzasadniającej, w ocenie pracodawcy, rozwiązanie umowy o pracę w trybie art. 52 § 1 pkt 1 k.p., upłynął ustawowy termin ponad 1 miesiąca, pomimo że przedmiotowego dowodu strona nie mogła powołać przed Sądem pierwszej instancji,

- z uzupełniającego przesłuchania powoda na okoliczność, iż powód w trakcie kontroli, która odbywała się w (...) oddziale KRUS w dniach od 23 stycznia 2013 r. do 25 stycznia 2013 r. przekazywał kontrolującym pracownikom Centrali KRUS w W. dokumenty dotyczące, zarówno wynajmu pomieszczeń, jak i dokument w postaci wypowiedzenia umowy najmu pomieszczeń biurowych niestanowiących siedziby oddziału KRUS w Ł. przy ulicy (...) z dnia 5 października 2012 r. oraz na okoliczność, iż dokument rozwiązania wymienionej umowy najmu został przedstawiony pracodawcy,

-z dokumentów znajdujących się w aktach Prokuratury Rejonowej Ł. o sygn. akt 2 Ds. 1038/13, z uwagi na to, że potrzeba powołania wskazanego dowodu powstała dopiero na etapie postępowania apelacyjnego;

b) art. 328 § 2 k.p.c., przez nieodniesienie się przez Sąd drugiej instancji do wszystkich zarzutów naruszenia prawa procesowego zawartych w apelacji, a ponadto z uwagi na brak w treści uzasadnienia wyroku Sądu drugiej instancji wskazania motywów, jakimi kierował się Sąd Odwoławczy w zakresie przyjęcia za zgodne z prawem dopuszczenia przez Sąd pierwszej instancji na rozprawie w dniu 15 kwietnia 2014 r. z urzędu dowodu z dokumentu prywatnego w postaci protokołu z dnia 12 marca 2013 r. ze spotkania w Centrali KRUS w W. - którego prawdziwości w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji powód zaprzeczał - a który to dowód z dokumentu Sąd meriti postanowieniem z dnia 21 listopada 2013 r., wydanym na rozprawie, uznał za sprekludowany, jak również z uwagi na brak w treści uzasadnienia Sądu drugiej instancji motywów, jakimi kierował się Sąd Okręgowy w Łodzi, ustalając, iż pełnomocnictwo z dnia 26 listopada 2008 r. upoważniające S. Z. (1) do składania przez niego w imieniu Prezesa KRUS oświadczeń woli w zakresie praw i zobowiązań finansowych, a w szczególności do podpisywania umów, aneksów do umów oraz innych dokumentów z zakresu działania Oddziału (...) KRUS w Ł., jest pełnomocnictwem o charakterze formalnym;

c) art. 386 § 4 k.p.c., przez nieuchylenie przez Sąd drugiej instancji zaskarżonego wyroku w całości, a tym samym nieprzekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, przy przyjętej przez Sąd pierwszej

instancji podstawie rozwiązania umowy pracę z art. 52 § 1 pkt 2 k.p. i poprzestanie na stwierdzeniu zawartym na k. 16 uzasadnienia, iż „wskazanie przez Sąd niewłaściwej podstawy należy uznać wyłącznie za skutek błędu”.

W skardze kasacyjnej został także sformułowany zarzut nieważności postępowania z art. 379 pkt. 5 k.p.c., „dotyczącej pozbawienia strony powodowej możliwości obrony swych praw przez zmianę przez Sąd drugiej instancji przyczyny rozwiązania z powodem umowy o pracę bez wypowiedzenia, wskazanej w piśmie Prezesa KRUS z dnia 18 marca 2013 r. zatytułowanym - rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia, tj. brak upoważnienia i w związku z powyższym procedowanie przez Sąd Okręgowy w Łodzi poza granicami prawnymi sporu zakreślonymi przez stronę pozwaną w wymienionym piśmie, jak również w piśmie procesowym strony pozwanej z dnia 17 czerwca 2013 r., przy jednoczesnym uniemożliwieniu stronie powodowej zgłoszenia, a tym samym nieprzeprowadzenie przez Sąd drugiej instancji, dowodów na okoliczność zabezpieczenia przez S. Z. (1) jako Dyrektora Oddziału (...) KRUS w Ł. warunków lokalowych Oddziału KRUS w Ł. w postaci dodatkowych pomieszczeń biurowych, po wypowiedzeniu przez niego w dniu 5 października 2012 r. umowy, jak również na okoliczność, iż działania powoda nie tylko nie zagrażały interesowi pracodawcy przez niezapewnienie kontynuacji działania Oddziału (...) KRUS w Ł., ale również na okoliczność, iż w niniejszej sprawie S. Z. (1) zachował daleko idącą dbałość o interes pracodawcy”.

Wyrokiem z dnia 22 marca 2016 r. Sąd Najwyższy rozpoznając przedmiotową skargę kasacyjną uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu – Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Zdaniem Sądu Najwyższego skarga kasacyjna jest uzasadniona, aczkolwiek nie zasługują na uwzględnienie podniesione w niej zarzuty naruszenia przepisów postępowania, w tym zwłaszcza zarzut nieważności postępowania.

Sąd zauważył, że skarżący wiąże sugerowaną przez siebie nieważność postępowania z pozbawieniem strony możliwości obrony jej praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.). Podstawy do przyjęcia tak określonej nieważności postępowania upatruje jednak w zmianie przez Sąd drugiej instancji przyczyny rozwiązania z powodem umowy o pracę bez wypowiedzenia i tym samym w procedowaniu przez ten Sąd poza granicami sporu, przy jednoczesnym uniemożliwieniu stronie powodowej zgłoszenia (...) dowodów na okoliczność zabezpieczenia przez powoda jako Dyrektora Oddziału (...) KRUS w Ł. warunków lokalowych dla tego oddziału po wypowiedzeniu umowy najmu, a także dla wykazania, że działania powoda nie zagrażały interesowi pracodawcy oraz że zachował on „daleko idącą dbałość o interes pracodawcy”.

W ocenie Sądu Najwyższego taka sytuacja w oczywisty sposób nie zachodzi w okolicznościach rozpoznawanej sprawy. Strona powodowa w procesie mogła bronić swoich praw. Skarżący, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, aktywnie uczestniczył bowiem w procesie, brał udział w rozprawach apelacyjnych oraz składał pisma procesowe w toku postępowania przed sądem drugiej instancji. Podnoszona zaś przez niego kwestia „zmiany przez Sąd drugiej instancji przyczyny rozwiązania z powodem umowy o pracę bez wypowiedzenia” podanej w oświadczeniu pozwanej może być natomiast jedynie rozważana w ramach oceny sformułowanych w skardze zarzutów naruszenia prawa materialnego - art. 30 § 4 k.p. oraz art. 52 § 1 pkt 1 k.p.

Nieuzasadnionym był również zarzut naruszenia art. 386 § 4 k.p.c., przez nieuchylenie przez Sąd drugiej instancji zaskarżonego wyroku w całości i nieprzekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji. Powołany przepis zdaniem Sądu Najwyższego w oczywisty sposób nie reguluje bowiem sytuacji opisanej w rozważanym zarzucie kasacyjnym i ma zastosowanie poza wypadkami określonymi w § 2 i 3, jedynie w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo wtedy gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Co więcej, zdaniem Sądu Najwyższego, samo założenie, że konsekwencją dostrzeżenia przez Sąd drugiej instancji powołania w uzasadnieniu wyroku Sądu pierwszej instancji niewłaściwej (błędnej) materialnoprawnej podstawy rozstrzygnięcia powinno być uchylenie zaskarżonego apelacją wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, jest z gruntu nieprawidłowe, gdyż nie uwzględnia regulacji art. 378 § 1 k.p.c., która uprawnia Sąd co prawda odwoławczy do rozpoznania sprawy nie tylko stricte kontrolnie lecz merytorycznie. Tak zaś uczynił Sąd drugiej instancji w niniejszej sprawie, który dostrzegając błąd w powołanej przez Sąd Rejonowy podstawie prawnej rozstrzygnięcia poprawił go.

Jako niezasadny Sąd Najwyższy ocenił także zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. gdyż może on stanowić usprawiedliwioną podstawę kasacyjną tylko w wyjątkowych wypadkach, gdy niezachowanie jego wymagań konstrukcyjnych uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wywodu, który doprowadził do wydania orzeczenia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 18 marca 2003 r., IV CKN 1862/00, LEX nr 109420 oraz z dnia 1 czerwca 2012 r., II PK 259/11, LEX nr 1243021) lub nie pozwala na jego kontrolę kasacyjną (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20 lutego 2003 r., I CKN 65/01, LEX nr 78271 oraz z dnia 2 grudnia 2014 r., I UK 139/14, LEX nr 1621322). Takich wad uzasadnienie zaskarżonego wyroku, zdaniem Sądu Najwyższego, jednakże nie zawiera.

Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że nie jest również uzasadniony zarzut naruszenia art. 381 k.p.c. gdyż Sąd Okręgowy rzetelnie wyjaśnił dlaczego uznał za spóźnione dowody zgłoszone na okoliczność wykazania naruszenia przez pozwaną terminu z art. 52 § 2 k.p. trafnie stwierdzając, między innymi, że powód od samego początku procesu musiał mieć świadomość co do okoliczności mających określić moment faktycznego powzięcia przez pracodawcę wiadomości o wypowiedzeniu umowy najmu, jednakże w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, mimo że był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, nie sformułował nawet takiego zarzutu. Nie zgłosił też żadnych dowodów, które mogłyby potwierdzić jego zasadność.

Sąd Najwyższy za uzasadnione uznał natomiast zarzuty naruszenia prawa materialnego.

W jego ocenie skarżący słusznie podnosi naruszenie przez Sąd drugiej instancji art. 30§ 4 k.p., przez przyjęcie jako właściwej podstawy rozwiązania umowy o pracę ze skarżącym w trybie art. 52 § 1 pkt 1 k.p. innej przyczyny owej decyzji niż ta, która została w wyartykułowana w oświadczeniu pracodawcy. Sąd Najwyższy wskazał, iż w świetle art. 30 § 4 k.p. ocena zasadności rozwiązania umowy o pracę powinna być dokonywana przez sąd w granicach przyczyn podanych pracownikowi przez pracodawcę. W przeciwnym razie przepis ten byłby w istocie pozbawiony normatywnego znaczenia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10 listopada 1998 r., I PKN 434/98, OSNP 1999 nr 21, poz. 688; z dnia 19 sierpnia 1999 r., I PKN 223/99, OSNAPiUS 2000 nr 23, poz. 857; z dnia 15 października 1999 r., I PKN 319/99, OSNAPiUS 2001 nr 5, poz. 152; z dnia 2 października 2002 r., I PKN 586/01, LEX nr 577447). Wskazanie przyczyn w uzasadnieniu oświadczenia o rozwiązaniu stosunku pracy ma wymiar gwarancyjny z punktu widzenia pracownika. Chodzi o to, by pracownik był w stanie podjąć obronę związaną ze skonkretyzowaną przez pracodawcę przyczyną ustania stosunku pracy, w szczególności zaś, by pracodawca nie „dodawał” nowych przyczyn w toku postępowania bądź nie zastępował przyczyn podanych w oświadczeniu o rozwiązaniu umowy o pracę nowymi przyczynami. Wynika stąd również dalszy wniosek, że sąd, oceniając zasadność rozwiązania umowy o pracę, nie może pominąć rozważenia, czy przyczyna podana pracownikowi przez pracodawcę uzasadniała jego decyzję, ograniczając się do uznania, że decyzję tę uzasadniała inna przyczyna (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2008 r., I PK 109/08, LEX nr 1353122).

Uwzględniając powyższe rozważania, Sąd Najwyższy zauważył, że pozwana w swoim oświadczeniu o rozwiązaniu łączącej strony umowy o pracę sformułowała bardzo konkretną przyczynę tej decyzji, określając ją jako przekroczenie przez skarżącego uprawnień, „polegające na wypowiedzeniu przez niego w dniu 5 października 2012 r. umowy nr (...) z dnia 31 sierpnia 2009 r. dotyczącej najmu powierzchni biurowej przy ul. (...) w Ł. na potrzeby oddziału regionalnego ze skutkiem na dzień 31 marca 2013 r., bez zgody Prezesa Kasy i bez stosownego umocowania, co stanowiło zagrożenie dla interesów pracodawcy”. Tymczasem, Sąd drugiej instancji uznał, że udzielone skarżącemu pełnomocnictwo z dnia 26 listopada 2008 r. dawało mu podstawę do wypowiedzenia umowy najmu powierzchni biurowej przy ul. (...). Równocześnie Sąd ten doszedł jednak do przekonania, iż wypowiedzenie umowy najmu dokonane przez powoda, nawet za zgodą Prezesa KRUS i w granicach umocowania, uzasadniałoby rozwiązanie stosunku pracy bez wypowiedzenia z winy pracownika, z uwagi na zagrożenie interesów pracodawcy. Przypisane skarżącemu przez ten Sąd ciężkie naruszenie obowiązków pracowniczych wiązało się bowiem z zagrożeniem interesów pracodawcy polegającym na niezabezpieczeniu lokalowych warunków prowadzenia przez podległy mu oddział działalności w okresie bezpośrednio po rozwiązaniu umowy najmu. W ocenie Sądu Najwyższego, oznacza to, że Sąd Okręgowy przyjął w istocie inną przyczynę rozwiązania ze skarżącym umowy o pracę niż ta, która została podana w piśmie z dnia 18 marca 2013 r. rozwiązującym z powodem umowę o pracę, uznając jednocześnie, że przyczyna faktycznie wskazana

w piśmie z dnia 18 marca 2013 r. (to jest przekroczenie uprawnień polegające na wypowiedzeniu umowy najmu bez zgody przełożonego i bez stosownego umocowania) nie była uzasadniona. Takie rozstrzygnięcie należy więc uznać za naruszające art. 30 § 4 k.p.

Zdaniem Sądu Najwyższego, rozstrzygnięcie to narusza także art. 52 § 1 pkt 1 k.p. W orzecznictwie utrwalone jest stanowisko, iż w użytym w powołanym przepisie pojęciu „ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych” mieszczą się trzy elementy. Są to: 1. bezprawność zachowania pracownika (naruszenie podstawowego obowiązku pracowniczego); 2. naruszenie albo zagrożenie interesów pracodawcy; 3. zawinienie obejmujące zarówno winę umyślną, jak i rażące niedbalstwo, które muszą wystąpić łącznie. Samo zagrożenie lub naruszenie interesów pracodawcy, abstrahując od tego, że w okolicznościach niniejszej sprawy pozwana nie wyjaśniła w doręczonym skarżącemu oświadczeniu o rozwiązaniu z nim umowy o pracę, na czym - jej zdaniem - polegało przypisywane mu „zagrożenie interesów pracodawcy”, nie może więc uzasadniać rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia w trybie art. 52 § 1 pkt 1 k.p. Podobnie, nie uzasadnia rozwiązania umowy o pracę w tym trybie sama tylko bezprawność zachowania pracownika (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 7 lutego 2008 r., II PK 162/07, OSNP 2009 nr 7-8, poz. 98; z dnia 10 października 2013 r., II PK 13/13, OSNP 2014 nr 9, poz. 125; z dnia 10 marca 2015 r., II PK 105/14, LEX nr 1663403). Dopiero łączne wystąpienie wyżej wymienionych trzech elementów składających się na pojęcie „ciężkiego naruszenia obowiązków pracowniczych” będzie zatem stanowić uzasadnioną przyczyną rozwiązania z pracownikiem umowy o pracę na podstawie art. 52 § 1 pkt 1 k.p. Odnośnie do stopnia winy w orzecznictwie ukształtował się natomiast jednolity pogląd, że powinna ona przejawiać się w umyślności (złej woli) lub rażącym niedbalstwie pracownika (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 lipca 1999 r., I PKN 169/99, OSNAPiUS 2000 nr 20, poz. 746; z dnia 11 września 2001 r., I PK 634/00, OSNP 2003 nr 16, poz. 381; z dnia 21 września 2005 r., II PK 305/04, Monitor Prawa Pracy - wkładka 2005 nr 12, s. 16, czy z dnia 27 października 2010 r., III PK 21/10, Lex Polonica nr 2793042). Są to dwie odrębne postacie winy. Rażące niedbalstwo, to rażące niedołożenie staranności wymaganej od pracownika. Wina w tej postaci może obejmować zachowania lekkomyślne, gdy pracownik przewiduje, że swoim zachowaniem uchybi obowiązkowi, ale bezpodstawnie przypuszcza, że do tego nie dojdzie oraz przypadki niedbalstwa, polegającego na tym, że pracownik nie przewidział, że swoim zachowaniem naruszy obowiązek, ale mógł i powinien był to przewidzieć (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2002 r., I PKN 850/00, LEX nr 560530). Rażący charakter przejawia się w wyjątkowo lekceważącym stosunku pracownika do jego obowiązków. Rażące niedbalstwo jako element ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych (art. 52 § 1 pkt 1 k.p.) jest postacią winy nieumyślnej, której nasilenie wyraża się w całkowitym ignorowaniu przez pracownika następstw jego działania, jeżeli rodzaj wykonywanych obowiązków lub zajmowane stanowisko nakazują szczególną przezorność i ostrożność w działaniu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2001 r., I PKN 634/00, OSNP 2003 nr 16, poz. 381). Natomiast wina umyślna wyraża się w tym, że pracownik chce przez swoje zachowanie wyrządzić szkodę pracodawcy lub co najmniej świadomie się na to godzi.

Sąd Najwyższy uznał więc, że skoro Sąd drugiej instancji z jednej strony przyjął, że przypisane skarżącemu przez pozwaną zachowania, polegające na wypowiedzeniu umowy najmu lokali zajmowanych przez podległy mu oddział, nie miały bezprawnego charakteru, gdyż działał on w granicach umocowania wynikającego z udzielonego pełnomocnictwa, a w istocie ciężkie naruszenie przez niego obowiązków pracowniczych polegało wyłącznie na (niewymienionym w oświadczeniu pracodawcy) niezabezpieczeniu lokalowych warunków prowadzenia przez podległy mu oddział działalności w okresie bezpośrednio po rozwiązaniu umowy najmu, to takie założenie naruszało nie tylko art. 30 § 4 k.p., ale także art. 52 § 1 pkt 1 k.p.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, w postępowaniu apelacyjnym pełnomocnik powoda podtrzymał żądanie apelacji – tj. wniósł o zamianę zaskarżonego wyroku i przywrócenie powoda do pracy oraz wniósł o zasądzenie kosztów procesu zgodnie z przedłożonymi zestawieniami.

Pełnomocnik strony pozwanej wniósł o oddalenie apelacji jako bezzasadnej.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Będąc związanym stanowiskiem Sądu Najwyższego w sprawie, uznając brak naruszeń formalnych usprawiedliwiających prowadzenie uzupełniającego postępowania dowodowego na etapie apelacji oraz brak potrzeby uwzględnienia dowodów nieprzyjętych w poczet materiału sprawy przez Sąd Rejonowy, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, iż twierdzenia skarżącego dotyczące uchybień w zakresie oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego – 233 kpc przez uznanie, iż wypowiadając najem lokalu przy ul. (...) w Ł. powód działał bez umocowania - a w konsekwencji apelacyjne zarzuty naruszenia prawa materialnego – art. 52 § 1 pkt. 1 kp oraz art. 30 § 4 kp przez przyjęcie, iż powód swoim zachowaniem dopuścił się ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych - są uzasadnione.

W myśl art. 30 § 4 kp. stanowi, iż w oświadczeniu pracodawcy o wypowiedzeniu umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony lub o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia powinna być wskazana przyczyna uzasadniająca wypowiedzenie lub rozwiązanie umowy.

Z kolei art. 52 § 1 pkt 1 kp stanowi, iż pracodawca może rozwiązać umowę o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika w razie ciężkiego naruszenia przez pracownika podstawowych obowiązków pracowniczych.

Badając zasadność powództwa o przywrócenie do pracy w związku z rozwiązaniem umowy o pracę bez wypowiedzenia z naruszeniem prawa, Sąd rozpatruje, czy spełnione zostały wszystkie przesłanki zwolnienia dyscyplinarnego. Norma zawarta w powyższym przepisie zawiera szereg przesłanek zwolnienia. Przesłankami zwolnienia w tym trybie jest takie działanie pracownika, które stanowi naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych i narażenie słusznego interesu pracodawcy. Naruszenie obowiązków pracowniczych powinno być ciężkie, a to wymaga, aby pracownikowi można było przypisać winę umyślną lub rażące niedbalstwo (por. wyrok SN z dnia 21 lipca 1999 r., I PKN 169/99, OSNAP 00.20.746). Zachowanie pracownika powinno cechować się z jednej strony znacznym stopniem winy, z drugiej zaś skutkiem w postaci zagrożenia istotnych interesów lub istotną szkodą w mieniu pracodawcy (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1997 r., I PKN 274/97, OSNAPiUS 98.13.396 oraz z dnia 12 czerwca 1997 r., I PKN 211/97, OSNAPiUS 98.11.323). Pracodawca zwalniając pracownika w tym szczególnym trybie powinien spełnić wszystkie wymogi formalne zwolnienia. Podstawę do rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika daje tylko takie naruszenie obowiązków pracowniczych, które może być ocenione jako ciężkie. Do spełnienia tego warunku niezbędny jest znaczny stopień winy pracownika (wina umyślna lub rażące niedbalstwo). O istnieniu tej winy wnioskuje się na podstawie całokształtu okoliczności związanych z zachowaniem pracownika, z uwzględnieniem wszelkich okoliczności sprawy (por. wyrok SN z dnia 19.08.1999 r., I PKN 188/99, OSNAPiUS 00.22.818). W razie zwolnienia dyscyplinarnego ocena rodzaju i stopnia winy pracownika powinna być dokonana w stosunku do naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych, jak i z uwzględnieniem zagrożenia lub naruszenia interesów pracodawcy (por. wyrok SN z dnia 23.09.1997 r., I PKN 274/97, OSNAPiUS 98.13.396 oraz wyrok SN z dnia 19.03.1998 r., I PKN 570/97, OSNAPiUS 99.5.163). Tym samym naruszenie musi dotyczyć podstawowego obowiązku pracownika. Ocena, czy naruszenie obowiązku jest ciężkie powinna uwzględniać stopień jego winy oraz zagrożenie lub naruszenie interesów pracodawcy. Oceny tej należy dokonywać, mając na uwadze ogół okoliczności istotnych dla oceny jego stosunku do obowiązków, a nie tylko jego jednorazowe zachowanie.

Odnośnie do stopnia winy w orzecznictwie ukształtował się natomiast jednolity pogląd, że powinna się ona przejawiać w umyślności (złej woli) lub rażącym niedbalstwie pracownika (np. wyroki Sądu Najwyższego z 21 lipca 1999 r., I PKN 169/99, OSNAPiUS 2000 nr 20 poz. 746 i z 21 września 2005 r., II PK 305/04, M.P.Pr. - wkładka 2005, nr 12, s. 16). Są to dwie odrębne postacie winy. Rażące niedbalstwo to rażące niedołożenie staranności wymaganej od pracownika. Wina w tej postaci może obejmować zachowania lekkomyślne, gdy pracownik przewiduje, że swoim zachowaniem uchybi obowiązkowi, ale bezpodstawnie przypuszcza, że do tego nie dojdzie oraz przypadki niedbalstwa, polegającego na tym, że pracownik nie przewidział, że swoim zachowaniem naruszy obowiązek, ale mógł i powinien był to przewidzieć (wyrok z dnia 14 lutego 2002 r., I PKN 850/00, LEX nr 560530). Rażący charakter przejawia się w wyjątkowo lekceważącym stosunku pracownika do jego obowiązków. Jak wskazał Sąd Najwyższy, rażące niedbalstwo jako element ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych (art. 52 § 1 pkt. 1 kp), jest postacią

winy nieumyślnej, której nasilenie wyraża się w całkowitym ignorowaniu przez pracownika następstw jego działania, jeżeli rodzaj wykonywanych obowiązków lub zajmowane stanowisko nakazują szczególną przezorność i ostrożność w działaniu (wyrok z dnia 11 września 2001 r., I PKN 634/00, OSNP 2003 nr 16, poz. 381). Natomiast wina umyślna wyraża się w tym, że pracownik chce przez swoje zachowanie wyrządzić szkodę pracodawcy lub co najmniej świadomie się na to godzi. Różnica między opisanymi postaciami winy jest wyraźna; inne okoliczności świadczą o rażącym niedbalstwie a inne o umyślności. Nie jest więc prawnie możliwe zakwalifikowanie tego samego zachowania pracownika jednocześnie jako umyślnego i rażąco niedbałego naruszenia podstawowego obowiązku w rozumieniu art. 52 § 1 pkt. 1 kp.

Rozwiązanie umowy o pracę z art. 52 kp jest dla pracownika środkiem szczególnie dolegliwym. Dlatego w piśmie zgodnie z art. 30 § 4 kpc pracodawca powinien konkretnie i w miarę precyzyjnie wskazać przyczynę, tak aby umożliwić pracownikowi rzeczową obronę przed zarzutami w razie sporu. Wskazanie przez zakład pracy przyczyny uzasadniającej rozwiązanie umowy o pracę na podstawie art. 52 kp przesądza o tym, że spór przed sądem toczy się tylko w granicach zarzutu skonkretyzowanego w pisemnym oświadczeniu, a zakład pracy pozbawiony jest możliwości powoływania się w toku postępowania na inne przyczyny, które również mogłyby uzasadniać tryb zwolnienia z pracy przewidziany w art. 52 kp Sąd Najwyższy niejednokrotnie i także na gruncie rozpoznawanej sprawy podkreślał, że przyczyna powinna być konkretna, rzeczywista oraz dostatecznie doprecyzowana.

Art. 233 § 1 k.p.c. stanowi, iż sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Sąd dokonuje oceny wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, jak również wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych dowodów, mających znaczenie dla ich mocy i wiarygodności (tak np. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu orzeczenia z 11 lipca 2002 roku, IV CKN 1218/00, LEX nr 80266).

Ramy swobodnej oceny dowodów są zakresłone wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego, regułami logicznego myślenia oraz pewnym poziomem świadomości prawnej, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i ważąc ich moc oraz wiarygodność, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (tak też Sąd Najwyższy w licznych orzeczeniach, np. z dnia 19 czerwca 2001 roku, II UKN 423/00, OSNP 2003/5/137). Poprawność rozumowania sądu powinna być możliwa do skontrolowania, z czym wiąże się obowiązek prawidłowego uzasadniania orzeczeń (art. 328 § 2 k.p.c.).

Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia przez sąd art. 233 § 1 k.p.c. wymaga zatem wykazania, iż sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. Natomiast zarzut dowolnego i fragmentarycznego rozważenia materiału dowodowego wymaga dla swej skuteczności konkretyzacji, i to nie tylko przez wskazanie przepisów procesowych, z naruszeniem których apelujący łączy taki skutek, lecz również przez określenie, jakich dowodów lub jakiej części materiału zarzut dotyczy, a ponadto podania przesłanek dyskwalifikacji postępowania sądu pierwszej instancji w zakresie oceny poszczególnych dowodów na tle znaczenia całokształtu materiału dowodowego oraz w zakresie przyjętej podstawy orzeczenia. Innymi słowy dla skuteczności zarzutu naruszenia swobodnej oceny dowodów nie wystarcza stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołujące się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącego odpowiada rzeczywistości. Koniecznym jest bowiem wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie Sądu w tym zakresie. W szczególności skarżący powinien wskazać jakie kryteria oceny dowodów naruszył Sąd przy ocenie konkretnych dowodów uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im je przyznając.

Zdaniem Sądu Okręgowego, w niniejszej sprawie, Sąd Rejonowy oceniając charakter zarzuconego powodowi w rozwiązaniu umowy o pracę działania – uznając, iż rażąco leżało ono poza zakresem udzielonego mu umocowania – powyższych zasad nie dochował. Poczynił bowiem ustalenia – co słusznie podnosi skarżący -z pominięciem istotnej dla rozstrzygnięcia części materiału dowodowego, a konkretnie wbrew treści tego pełnomocnictwa oraz obowiązujących u strony pozwanej aktów wewnętrzzakładowych. W konsekwencji powyższego doszło zaś do naruszenia prawa materialnego art. 30 § 4 kp oraz 52 § 1 pkt. 1 kp.

Zgodnie z pełnomocnictwem OP - (...) z dnia 26 listopada 2008 r. /k. 198 / udzielonym powodowi przez prezesa KRUS, ww. został uprawniony do składania w imieniu Prezesa KRUS oświadczeń woli w zakresie praw i zobowiązań finansowych, a szczególności do podpisywania umów aneksów do umów oraz innych dokumentów z zakresu działania Organu (...) KRUS w Ł..

W myśl § 6 ust. 1 pkt. 2 podpunkt 6 oraz 9 lit. b Załącznika nr 1 Zarządzenia nr 134 Prezesa KRUS z dnia 13 sierpnia 2008r. w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego KRUS do kompetencji Prezesa KRUS należą sprawy nieprzekazane do właściwości innych organów w szczególności udzielanie pełnomocnictw i upoważnień do działania w jego imieniu, jak również podejmowanie decyzji co do sprzedaży, zamiany, oddania w najem, użyczenia, nieodpłatnego przekazania nieruchomości będących w zarządzie Prezesa, przy zachowaniu przepisów dotyczących gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa.

Natomiast zgodnie z treścią § 4 ust. 2, 6 i 16 Regulaminu organizacyjnego Oddziału (...) KRUS w Ł. z września 2011 r. dyrektor Oddziału odpowiada za całokształt działalności Oddziału (...) i podległych placówek terenowych, jest również upoważniony do składania w imieniu Oddziału (...) przy kontrasygnacie głównego księgowego oświadczeń w zakresie praw i obowiązków, mogących wywierać skutek finansowy, w tym ma możliwość zaciągania zobowiązań finansowych.

Z § 30 ust. 3 pkt. 10 Załącznika nr 1 Zarządzenia nr 134 Prezesa KRUS z dnia 13 sierpnia 2008r. w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego KRUS wynika, iż jednym z podstawowych obowiązków w zakresie spraw administracyjno- gospodarczych Oddziału (...) kierowanego przez dyrektora jest zapewnienie właściwego funkcjonowania i utrzymania zasobów budynków i lokali

Z § 5 ust. 16 w zw. z § 20 ust. 1 Regulaminu organizacyjnego Oddziału (...) KRUS w Ł. datowanego 2011.09.01 wynika natomiast, że do zadań dyrektora należy zaciąganie zobowiązań finansowych przy kontrasygnacie głównego księgowego na potrzeby utrzymania właściwego stanu i ciągłości eksploatacyjnej budynków i lokali biurowych oraz zapewnienie ochrony mienia.

Tym samym bezwzględnie zgodzić należy się z apelującym, że pełnomocnictwo z dnia 26 listopada 2008 r., udzielone zgodnie z poszanowaniem wskazanych zasad, upoważniało S. Z. (1) do składania przez niego w imieniu Prezesa KRUS oświadczeń woli w zakresie praw i zobowiązań finansowych, a w szczególności do podpisywania umów, aneksów do umów oraz innych dokumentów z zakresu działania Oddziału (...) KRUS w Ł.. Jako takie, pełnomocnictwo to dawało też powodowi podstawę do wypowiedzenia umowy najmu powierzchni biurowej przy ul. (...).

Jednocześnie kwestia czy zgodnie z powołanym § 30 ust. 3 pkt 10 Załącznika nr 1 Zarządzenia nr 134 Prezesa KRUS z dnia 13 sierpnia 2008 r. w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego KRUS umowa najmu mogła być wypowiedziana przez powoda dopiero po zawarciu umowy gwarantującej Oddziałowi Regionalnemu inną powierzchnię pozwalającą na prowadzenie bieżącej działalności, a co za tym idzie czy takie działanie S. Z. (1) było legalne pozostaje poza sporem. Nie takie bowiem zachowanie, lecz działanie bez umocowania i zgody prezesa KRUS w zakresie wypowiedzenia umowy najmu nieruchomości znajdującej się przy ul (...), stanowiło podstawę dokonanego zwolnienia – rozwiązania stosunku pracy bez wypowiedzenia. Wobec tego nawet jeśli ocenić, iż działanie w ramach pełnomocnictwa godziło w istotne interesy strony pozwanej i sprzeniewierzało się podstawowemu obowiązkowi powoda jako dyrektora Regionalnego, jakim było zapewnienie właściwego funkcjonowania i utrzymania zasobów budynków lokali, nie czyni to dokonanego zwolnienia dyscyplinarnego uzasadnionym. Zarzutem stawianym powodowi było tylko i wyłącznie ciężkie naruszenie obowiązków pracowniczych sprowadzające się do działania z przekroczeniem uprawnień, w sposób zagrażający interesom KRUS – które wobec treści pełnomocnictwa nie miało miejsca. Nie zachodziła więc podstawa do rozwiązania stosunku pracy.

W tym stanie rzeczy w ocenie Sądu Okręgowego nie sposób mówić też o jakimkolwiek stopniu winy powoda w naruszeniu jego obowiązków, w tym konkretnie zakresie. Powód nie działał bez formalnego umocowania. Prezes KRUS sam przyznał mu wskazane uprawnienie, a w ramach udzielonego pełnomocnictwa, wyraził zgodę na taki zakres podejmowanych przez niego czynności. Stąd też dywagacje co do umyślnego czy rażąco niedbałego działania powoda,

niejako za plecami prezesa KRUS, który ostatecznie nie zdecydował się na zakup nowej nieruchomości dla potrzeb (...) Oddziału (...), żadną miarą nie mogą wpłynąć na wynik rozstrzygnięcia. Choćby działanie powoda sprzeniewierzało się w jakiejś części jego obowiązkom, to ponieważ nie mieściło się w zakresie postawionych powodowi w rozwiązaniu umowy o pracę zarzutów, nie może stanowić usprawiedliwionej przyczyny jego zwolnienia.

Konkludując podana powodowi przyczyna rozwiązania umowy o pracę jest nierzeczywista i nieuzasadniona w rozumieniu art. 30 § 4 kp oraz art. 52 ust. 1 pkt. 1 kp. Powód w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, ocenionego logicznie, wypowiadając najem powierzchni biurowej nie działał bez umocowania i w konsekwencji nie naruszył w sposób ciężki podstawowych obowiązków pracowniczych. Żądanie powoda przywrócenia do pracy – art. 56 § 1 kp jest więc w pełni uprawnione.

Brak jest również jakichkolwiek podstaw do zastosowania art. 45 § 2 kp.

Zgodnie z art. 56 § 1 kp pracownikowi, z którym rozwiązano umowę o pracę bez wypowiedzenia z naruszeniem przepisów o rozwiązywaniu umów o pracę w tym trybie, przysługuje roszczenie o przywrócenie do pracy na poprzednich warunkach albo o odszkodowanie. O przywróceniu do pracy lub odszkodowaniu orzeka sąd pracy. Przepisy art. 45 § 2 i 3 stosuje się odpowiednio. (§ 2 tego artykułu).

W myśl 45 § 2 i 3 kp Sąd pracy może nie uwzględnić żądania pracownika uznania wypowiedzenia za bezskuteczne lub przywrócenia do pracy, jeżeli ustali, że uwzględnienie takiego żądania jest niemożliwe lub niecelowe; w takim przypadku sąd pracy orzeka o odszkodowaniu. Przepisu § 2 nie stosuje się do pracowników, o których mowa w art. 39 i 177, oraz w przepisach szczególnych dotyczących ochrony pracowników przed wypowiedzeniem lub rozwiązaniem umowy o pracę, chyba że uwzględnienie żądania pracownika przywrócenia do pracy jest niemożliwe z przyczyn określonych w art. 41¹; w takim przypadku sąd pracy orzeka o odszkodowaniu.

Na gruncie rozpoznawanej sprawy bezsprzecznie rozwiązując z powodem stosunek pracy, z uwagi na nieudowodnione mu ciężkiego naruszenia obowiązków pracowniczych, pracodawca naruszył ww. przepis. Rozwiązanie z powodem stosunku pracy było więc nieprawidłowe. Sąd Okręgowy rozważył również to, czy w okolicznościach sprawy, zgodnie z art. 8 kp art. 45 § 2 i 3 kp w związku z art. 56 § 2 kp, były podstawy do braku przywrócenia powodowa do pracy zgodnie z jego żądaniem i przyznania mu roszczenia alternatywnego tj. odszkodowania.

Odnosząc się do powyższego wskazać należy, iż związanie sądu żądaniem pracownika dotyczącym skutków wadliwego wypowiedzenia umowy o pracę na czas nieokreślony bądź rozwiązania jej bez wypowiedzenia, zachowuje walor aktualności w odniesieniu do pracowników, o których mowa w art. 39 i art. 177 k.p. oraz w przepisach szczególnych dotyczących ochrony pracowników przed wypowiedzeniem lub rozwiązaniem umowy o pracę w tym w ustawie o związkach zawodowych. Niewątpliwie powód był pracownikiem chronionym a rozumieniu art. 39 kp, co jest bezsporne między stronami.

Jedynym wyjątkiem od tej zasady związania żądaniem jest niemożliwość uwzględnienia żądania pracownika przywrócenia do pracy z przyczyn określonych w art. 41¹ k.p., a więc ogłoszenia upadłości i likwidacji pracodawcy. W takim przypadku sąd pracy orzeka o odszkodowaniu. Wyłączenie stosowania § 2 komentowanego przepisu do wskazanych wyżej pracowników, objętych ochroną szczególną nie musi jednak oznaczać, że tylko w razie ogłoszenia upadłości lub likwidacji pracodawcy może zostać zasądzone odszkodowanie, mimo żądania przywrócenia do pracy. Zgłaszane przez nich żądania mogą być badane także pod kątem zgodności z zasadami współżycia społecznego i społeczno-gospodarczego przeznaczenia prawa. Jeśli są z nimi sprzeczne, wybrane przez pracownika, na podstawie art. 45 § 1 k.p. a także 56 § 2 kp, roszczenie o przywrócenie do pracy, może być uznane za sprzeczne ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa i w jego miejsce sąd może zasądzić odszkodowanie na podstawie art. 477¹ k.p.c., jako roszczenie alternatywne, mimo że pracownik nie zgłosił takiego żądania (Wyroki SN: z dnia 18 marca 2008 r., II PK 258/07, (...) 2007, nr 8, s. 425; z dnia 27 lutego 1997 r., I PKN 17/97, OSNP 1997, nr 21, poz. 417; por. też motywy wyroku z dnia 22 kwietnia 2010 r., III PK 70/09, OSNP 2011, nr 19-20, poz. 253, LEX 602058).

A zatem jeśli pracownik dokonał wyboru jednego z przysługujących mu alternatywnie roszczeń, a zgłoszone roszczenie okaże się nieusprawiedliwione, **sąd może z urzędu** uwzględnić inne roszczenie alternatywne. Warto podkreślić, że poza pracownikami objętymi szczególną ochroną w stosunku, do których stosowanie art. 45 § 2 k.p. zostało wyłączone, art. 477¹ k.p.c. nie znajduje też zastosowania do pracowników, którzy są objęci dyspozycją wskazanego przepisu kodeksu pracy. Jak podkreślił Sąd Najwyższy, kodeksowe roszczenia pracownika z tytułu bezprawnego rozwiązania umowy o pracę nie mają charakteru roszczeń alternatywnych w rozumieniu art. 477¹ k.p.c., bowiem przepis ten umożliwia sądowi uwzględnienie z urzędu innego roszczenia alternatywnego tylko wtedy, gdy wybrane przez pracownika jedno z przysługujących mu alternatywnie roszczeń okaże się nieuzasadnione. Tymczasem sąd pracy orzeka o przywróceniu do pracy albo o odszkodowaniu, tylko w przypadku uznania zasadności zarzutów dotyczących bezprawności dokonanego rozwiązania umowy o pracę i zasądza jedno z tych roszczeń (odszkodowanie zamiast przywrócenia do pracy) na podstawie przepisu kodeksowego (jeśli przywrócenie do pracy jest niemożliwe lub niecelowe), bez potrzeby odwoływania się do dyspozycji art. 477¹ k.p.c. (Wyrok SN z dnia 25 lutego 2009 r., II PK 181/08, LEX nr 736728).

Mając powyższe na uwadze wskazać należy, iż na gruncie rozpoznawanego przypadku należało dojść do przekonania, iż pracodawca nie wykazał w toku postępowania ciężkiego naruszenia przez powoda podstawowych obowiązków pracowniczych, które byłoby sprzeczne ze społeczno – gospodarczym celem tego prawa i nie mogło korzystać z ochrony.

Zgodnie z art. 8 kp nie można czynić ze swego prawa użytku, który byłby sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub zasadami współzycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

Klauzule "zasad współzycia społecznego" i "społeczno-gospodarczego przeznaczenia prawa" wyznaczają stronom stosunków pracy granice w ramach, których dopuszczalne jest korzystanie w stosunkach pracy z praw podmiotowych zagwarantowanych przepisami prawa pracy. Z istoty nadużycia prawa podmiotowego wynika, że dokonuje go strona, która wykonując swoje prawo, czyni to niezgodnie z zasadami współzycia społecznego lub społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa (wyr. SN z 20.1.2011 r., I PK 135/10, MoPr 2011, Nr 9, s. 475). Artykuł 8 kp umożliwia dokonanie oceny organowi stosującemu prawo, a także sądowi pracy, czy korzystanie przez uprawnionego z zagwarantowanego mu przepisami prawa pracy prawa podmiotowego mieści się, czy też wykracza poza granice zasad współzycia społecznego i społeczno-gospodarczego przeznaczenia prawa (wyr. SN z 17.9.1997 r., I PKN 273/97, OSNAPiUS 1998, Nr 13, poz. 394). W judykaturze ukształtował się pogląd, określany jako „zasada czystych rąk”, zgodnie z którym nie może powoływać się na naruszenie zasady współzycia społecznego osoba, która narusza przepisy prawa lub zasady współzycia społecznego. (wyr. SN z 6.3.1998 r., I PKN 552/97, OSNP 1999, Nr 4, poz. 124; wyr. SN z 8.6.1999 r., I PKN 96/99, OSNP 2000, Nr 16, poz. 615).

W rozpoznawanym przypadku, jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, powód pełniąc funkcje kierownicze nie dopuścił się zarzucanego mu uchybienia i nie sprzeniewierzył się żadnemu ze swoich podstawowych obowiązków. Tym samym brak było podstaw do zastosowania w tym zakresie art. 8 kp i uznania, że żądanie powoda przywrócenia do pracy, było sprzeczne ze społeczno – gospodarczym celem tego prawa i nie mogło korzystać z ochrony. Stąd też jego żądanie przywrócenia do pracy było jak najbardziej zasadne.

Z tych też względów rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego nie mogło się ostać.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Okręgowy w Łodzi na podstawie art. 386 § 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że: przywrócił S. Z. (1) do pracy w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w W. na dotychczasowych warunkach pracy i płacy, zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5250,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, oddalając wnioski powoda o zasądzenie kosztów procesu w pozostałej części.

Orzeczenie o zwrocie kosztów procesu za I instancję zapadło w oparciu o art. 98 kpc. oraz § 12 ust. 1 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez

Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U 2013 poz 461) tj. w brzmieniu obowiązującym na dzień wniesienia pozwu. Przy czym na kwotę 5250,00 zł złożyła się suma 5190,00 zł uiszczona tytułem opłaty od pozwu oraz 60 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika.

Jednocześnie Sąd Okręgowy oddalił wniosek powoda o zwrot tych kosztów w pozostałej części - zgodnie z zestawieniem uznając, iż brak było uzasadnionych podstaw do ich przyznania w większej wysokości.

Podnieść należy, iż w postanowieniu z dnia 16 lutego 2012 roku wydanym w sprawie IV CZ 107/11 Sąd Najwyższy stwierdził, że użycie w rozporządzeniu z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.) pojęcia stawki minimalnej oznacza, co do zasady, że stanowi ona minimalne "wynagrodzenie" - według terminu użytego w art. 98 § 3 k.p.c. - jakie przysługuje adwokatowi za prowadzenie danego rodzaju sprawy i które, jako składnik kosztów procesu, jest podstawą rozliczeń tych kosztów między stronami procesu. Nie ma przeszkód, aby strona korzystająca z pomocy adwokata umówiła się, przy zastosowaniu kryteriów określonych w § 3 ust. 1 rozporządzenia, na opłatę w wyższej wysokości od minimalnej stawki opłaty przewidzianej za pomoc prawną dla danego rodzaju sprawy. W takim jednak przypadku, wysokość umówionego wynagrodzenia nie jest wiążąca dla sądu przy dokonywaniu rozliczenia kosztów procesu. Sąd, zasądzając opłatę za czynności adwokata z tytułu zastępstwa prawnego, zgodnie z art. 109 § 2 k.p.c. oraz § 2 ust. 1 rozporządzenia, bierze pod uwagę niezbędny nakład pracy adwokata, a także charakter sprawy i wkład pracy adwokata w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia. Uwzględnienie tych przesłanek następuje jednak w granicach określonych w § 2 ust. 2 rozporządzenia. Podobne stanowisko zostało zawarte w postanowieniu SN z dnia 24 października 2012 roku III CZ 57/12 czy też postanowieniu SA w Katowicach z dnia 30 września 2009 roku II AKz 643/09. Tym samym koszty wynikające z umowy zawartej przez powoda z pełnomocnikiem nie były dla Sądu obligujące. W sprawie zaś nie zachodziły przesłanki usprawiedliwiające stwierdzenie, iż nakład pracy pełnomocnika uzasadniał zwrot kosztów w dochodzonej przez powoda wysokości. Co do zaś zwrotu kosztów doręczeń pism kierowanych do Prezesa KRUS wskazać należy, iż brak ich w aktach przedmiotowej sprawy. Poniesienie tych kosztów nie było zatem niezbędne dla celowej obrony. A zatem i w tym zakresie wniosek powoda nie mógł zostać uwzględniony.

O zwrocie kosztów procesu za dążą instancję i postępowanie kasacyjne orzeczono na podstawie art. 98 kpc. § 13 ust. 1 pkt. 1 w zw. z § 12 ust. 1 pkt. 1 oraz § 12 ust. 4 pkt. 1 w zw. z § 12 ust. 1 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U 2013 poz 461) tj. uwzględniając stan prawny obowiązujący na chwilę wniesienia apelacji. Na koszty w wysokości 10.560 zł złożyły się: 5190 zł tytułem zwrotu opłaty od apelacji, 60 zł kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu II instancyjnym oraz 5190 zł tytułem zwrotu opłaty od skargi kasacyjnej i 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem Najwyższym. Natomiast wniosek o zasądzenie kosztów procesu za II instancję i postępowanie kasacyjne zgodnie z zestawieniem w pozostałej części jako nieuzasadniony podlegał oddaleniu. O oddaleniu wniosku zarówno co do kwot składających się na wynagrodzenie pełnomocnika, jak i koszty doręczeń zadecydowały te same względy co wskazane powyżej.

J.L.